

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Trollen i Öved.

Trollen i Öved

I Klosters (Övedskloster)
skog hade trollen sin boning. När
om Svansjö (Öveds socken) skulle trollen
också ha sitt bôle.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skälla Goavätta.

Skälla Goavätta

Man skall aldrig slå ut
kokkrets vatten på marken, för då
skämmas man Goa-vätta.

Lyktegubbar

Lyktegubbar.

När jag hängde på
Björnsjälägård, såg vi ^{kvällen} uppe i
klockan ett och kardade "to" för vi skulle
ha gille sen. Vi kunde då se, hur
lyktegubbarna sprang utanför fön-
stren. När jag sen kom in i rum-
met, där jag skulle ligga, stod där
ett vackert ljus lant utanför mitt
fönster. Jag blev på sjuk sen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gastabloss

Gastabloss

Gastabloss är lant-

mätare, som mätt fel, och som sin
inte kan få ro i graven.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dödsvarsel

Dödsvarsel

När man hörde
varsel i ett hem, så man att någon i
släkten skulle gå bort.

Får hörde en gång, som om någon
slängt två skövlar jord på loftet.
Får så' då, att det säkert kom att hända något
konstigt. Vår Löss dog lite efter.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Leran

Leran, som bodde i

Fiskarhust mid Viken (Harlösa socken),
visste, när han skulle dö.

En gång när far körde jorden
(plöjde, harvar o. dyl.) till Leran, sa'
Leran: "Det är sista gången, Per Nilsson
kör jorden till mej." Så blev det också.
Leran dog strax därefter.

En annan gång sa' Leran: "När
jag dö, dö jag som en kung." Han fick
också en mycket hastig död och hade inte
närat sjuk innan.

Leran.

Förut säga sin död.

Levan kunde bota, om Bota skarn i ögonen
man fick skarn i ögonen. Min påg
hadde en gång fått det och gick till
Levan. Levan tog och satte tungan i
ögonnästet och pågen blev bra.

En annan gång hade han Bota ullbränna
ullbränna på hjässan. Levan gjorde
ett kors på hjässan och läste något,
som man inte kunde höra, och ullbrännan
gick bort.

Levau

Levau.

Levau (uttalas av ortsbefolkningen
Levå'), som bodde i fiskarhuset vid Viken (intill
Rombjörn), kunde mer än annat folk.

En gång var hans tös nere och handlade Tillrättas kaffa tjurgods och
i handelsaffären i Hartösa by (affären var då in- bestraffa tjä
rymd i det hus, där sadelmakare Persson nu bor).
Hon glömde Levau bösen på disken och när ^{hon} kom
igen för att söka efter den, var dess försvunnen.
Gråtande kom hon hem och ondtalade, vad som
hände. Levau tröstade henne och sa: "Var du
inte ledsen, min tös, bösen skall nog komma
till rätt igen".

Det tog inte lång tid, förrän hon, som

tagit börsen, måste gå till Levan. Hon gick
och vaddade i vattnet i Vombjön och lyfte
kjostrarna högt upp. När hon fram, kunde
hon inte få fram ett ord utan stod bara och
lickade, ända till Levan sa: "Nu har
du stått länge nog och lickat. Men varför
skulle du också ta börsen". Så lämnade
hon tillbaka börsen, som hon tagit.

En gång var där Ljuvar hos en mabo till
oss och de stal fläsket där. Men gick till Levan, men
han kunde inte skaffa fläsket till rätt igen.
Men han sa, att fläsket var kommit till
Vomb och att där var ingen kniv, som het
på det. Om det var sant vet jag ej.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Personer med övernaturlig förmåga.

På Frelstorp häkte
en flicka, som kunde hälsa. Hon satte en
fågelkniv i loftet och mjölka andras
kor. En som hette Fröja var inne och
såg på det. Hon sa, att det fanns skits
med mjölk från kniven.

Ibland när man kör -
snade snör och det kom en karing in,
kunde man inte få något snör av grä-
den. Karingen belöste då snörest.

Farfar hade Backagården
(i Hartöa?). Alla djuren dog för honom, s. s. m.
hunden. Han reste så till Skovs-Hanna

Personer med övernaturlig förmåga.

Mjölka knivskaft

Ta bort smöret vid karing

Döda kreaturen gm att

gräva ner trollkruka

och fråga' vem som var skulden till det.
Hon sa' då: "Varför har inte mannen varit
här för, så' hade jag kunnat rädda djuren.
Nå' ni nu kommer hem, ädret slut med
hundens också. Men gå till hörnan av
kostallen och ta upp en sten i golvet
där." Hängjorde så' och under stenen
hitta' han en knuta, som var inbun-
den i en tygbit. Det var den som gjord
att kreaturen dött. Farfar vill veta vem
som gravat ner knutan. Men Åsrams-
Hanna sa': "Nej, Nils Andersson, då blir ni
så' arg, att ni blir illyäl' honom".

Farfar blev nästan alldeles utfattig och
merkensten genom förtusten av djuren.

2518

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kärtingar som förgjorde hänsen
 Farfars hade några hönor,
 som väpte i sängkärnan. En dag, när
 farmor släppt ut dem på gården, kom en
 kärting och gick förbi. "Sicka rara, gramma
 hönor", sa hon. Hönorna föll sen ner
 och blev alldeles itubrutna. Farfars sålde
 dem sen till en bleckslagare. Han slaktade
 dem och talade sen om att de var alldeles
 förstörda invärtes.

Kärtingen som förgjorde
hönsen

Häla med Södingaben.

Häxa med Södingaben.

Här fanns för männi-
skor, som gick ner till Kyrkogården och tog
ett människoben och knöt ett band om
det och hängde det i vattnet i en strid
ström. Den som då gick över det vattendra-
get, där benet fördes fram och tillbaka
av strömmen, den blev alldeles itu-
bruten i kroppen.

Spåra
Frota
Hälsösa

nytt 1929

Kännetecken på mara.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2518

Nytt. Gust. Andersson

14

Bar. Julia Nilsson
Född 1854 i Främunge

Kännetecken på mara.

En kvinna, som var
mara, kunde man känna igen på det, att
hon hade sammanseena ögonbryn.

Skär
Frosta
Harlösa

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2518

ypst Knut Andersson
Ber. Klara Nilsson
Född 1854

15

ypst 1929

Pigan som trampade på brödet

Vid "Låstet" (Ördsåster)

Pigan som trampade
på brödet.

Finns en bild av pigan, som trampade på brödet.
och där kan man se som vill se henne. Hon
var från ett fattigt hem och hennes mor gick
på kryckor. Olyckan inträffade, när hennes
far hade dött. Först tyckte hon sig inte
om att vara med vid hans begravning. Hon
sa, som det står i visan: "Begraven gubben
hur ni vill, för jag mitt mycket i sking-
rar." Men så tog hennes ^{met-}mor och gav
hennes två bröd och hon begav sig hem
med dem. När hon så kom till en grop,
som hon tyckte var för smutsig att gå över,

Lade hon bröden i gropen och trampade på dem. Men när hon trampat på dem, kunde hon inte komma ur stället. När folket gick till kyrkan stod hon där och bad om förlåtelse. När mässan var slut gick de alla till stället och alla bjöd sin och hjälps hems. Men det gjorde ingen nytta. De kunde inte få henne ur stället. Då tog prästen och prästade henne på ett ner i jorden.

Dop.

Vid dopet skulle

gudmodern läsa Fader vår, innan barnet
bars fram till prästen. Under dopet
skulle gudmodern läsa efter vad
prästen sa, så fick barnet lätt att
lära sig läsa.

När man kom hem från

Kyrkan och barnet var döpt, la' man barnet
i vaggan och tog sin kläddes av sig och
la' över barnet. Barnet skulle så prova
under kläderna, så kom det att bli snällt
och gudfruktigt.

Dop.

Läsa Fader vår och eft. vad
prästen läser

Eft. dopet.

Sådan efter det Hämta "hålg" åt barnet
att kvinnan kyrktagits, skulle hon
gå i kyrkan och hämta "håll" (hålg)
sin barnet, så att det skulle bli
snällt och gudfrukligt.

Det gör inte kvinnorna nu för tiden,
därför bli folk också så rädda.

Modern före kyrktagningen.

Somman u. koimma är
kyrktagen, får hon inte gå över en väg.

En gång innan jag var kyrktagen,
var jag tvungen att gå och hämta mjölk
hos nabon. På vägen dit gick jag vid
sidan om vägen, och jag kom lyckligt dit.
Men när jag ^{gick} tillbaka, var det precis som
någon kört till mig i ryggen. Jag
ramla' och slog ut all mjölk. Somman
jag ramla', slog det upp liksom ett ljus
vid mina fötter. När jag kom ut i
stugan, stod vid norra fönstret ett ljus,
som plöjde kom emot mig. Sen blev jag sjuk.

Modern före kyrktagningen

Ej gå över en väg.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sista kärven

Sista kärven.

De sista stråna,
som man högg på den sista åkern,
band man till en särskild "neg",
som var större än de andra och som
kallades "soen". Till denna band
man några vanliga kärvar i rad.
De mindre kärvarna kallades "gru-
sarna".

Folkminnen upptecknade efter Elna Nilsson, Haulösa
Lornehållsförteckning.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Spellen i Öved	1.
Skälla Goavätta	2.
Ljktugubbar	3.
Gastablors	4.
Dödsvarsel	5.
Levan	6.
— " —	8.
Personer med övernaturlig förmåga	10.
Käringer som förgjorde konen	12.
Häta mot dödingaben	13.
Hämeteckan på mora	14.
Bigan som trampade på brödet	15.
Dop	17.
Modern förr kyrktagningen	19.
Sista kärven	20.